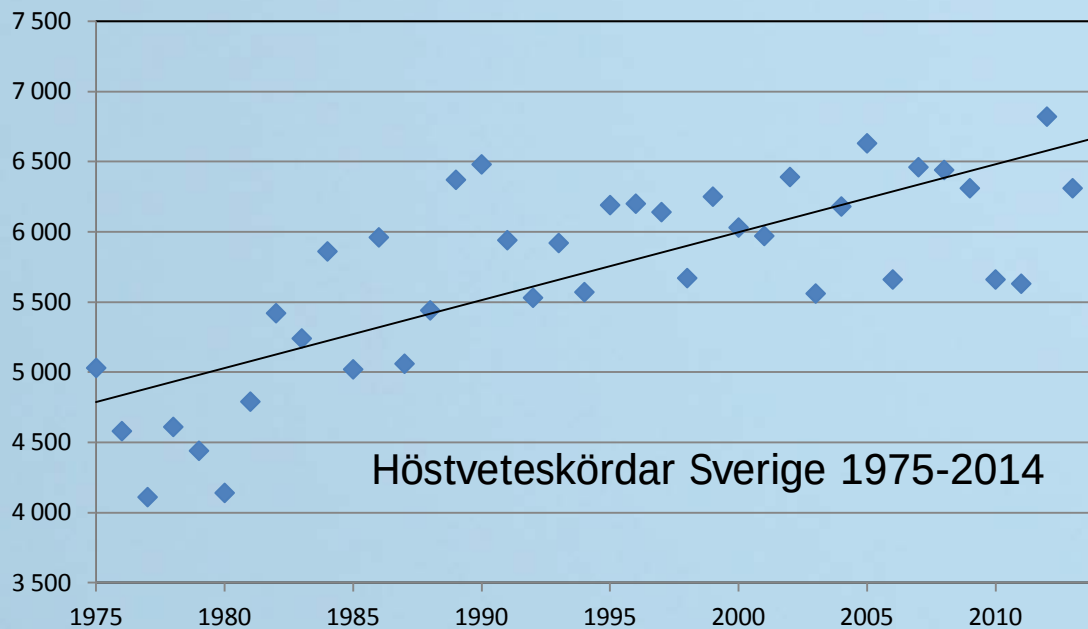
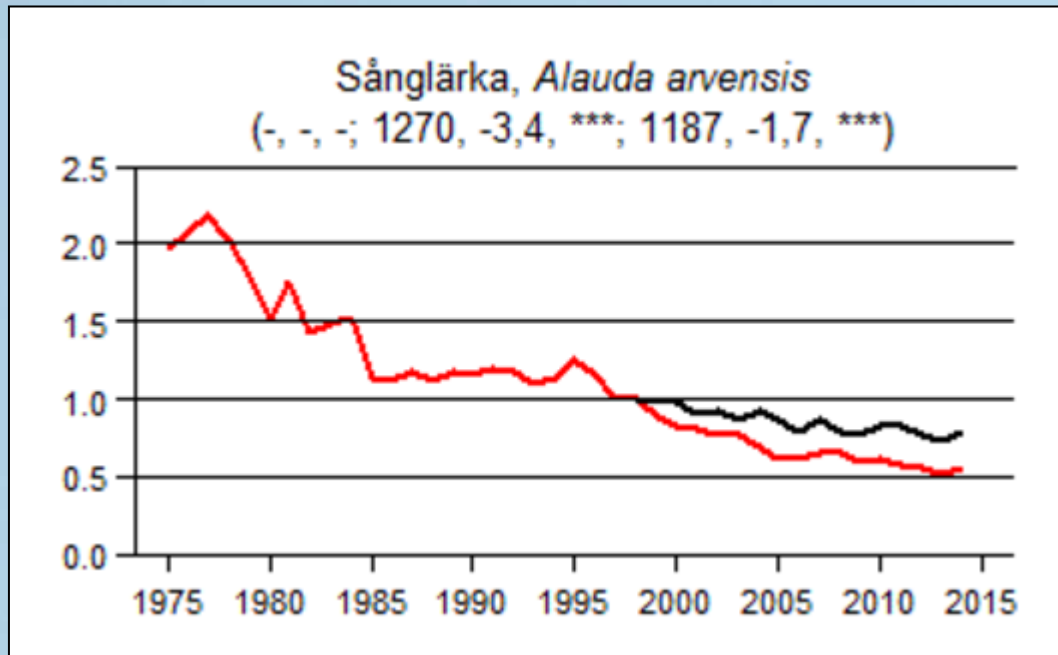

Gynna mångfalden – hur och varför? Exemplet Hidinge

- Fåglar
- Pollinatörer
- Skadegörares naturliga fiender
- Variationens betydelse

SVEA-konferensen 2016

Petter Haldén, Hushållningssällskapet
Håkan Wahlstedt, Hidinge gård

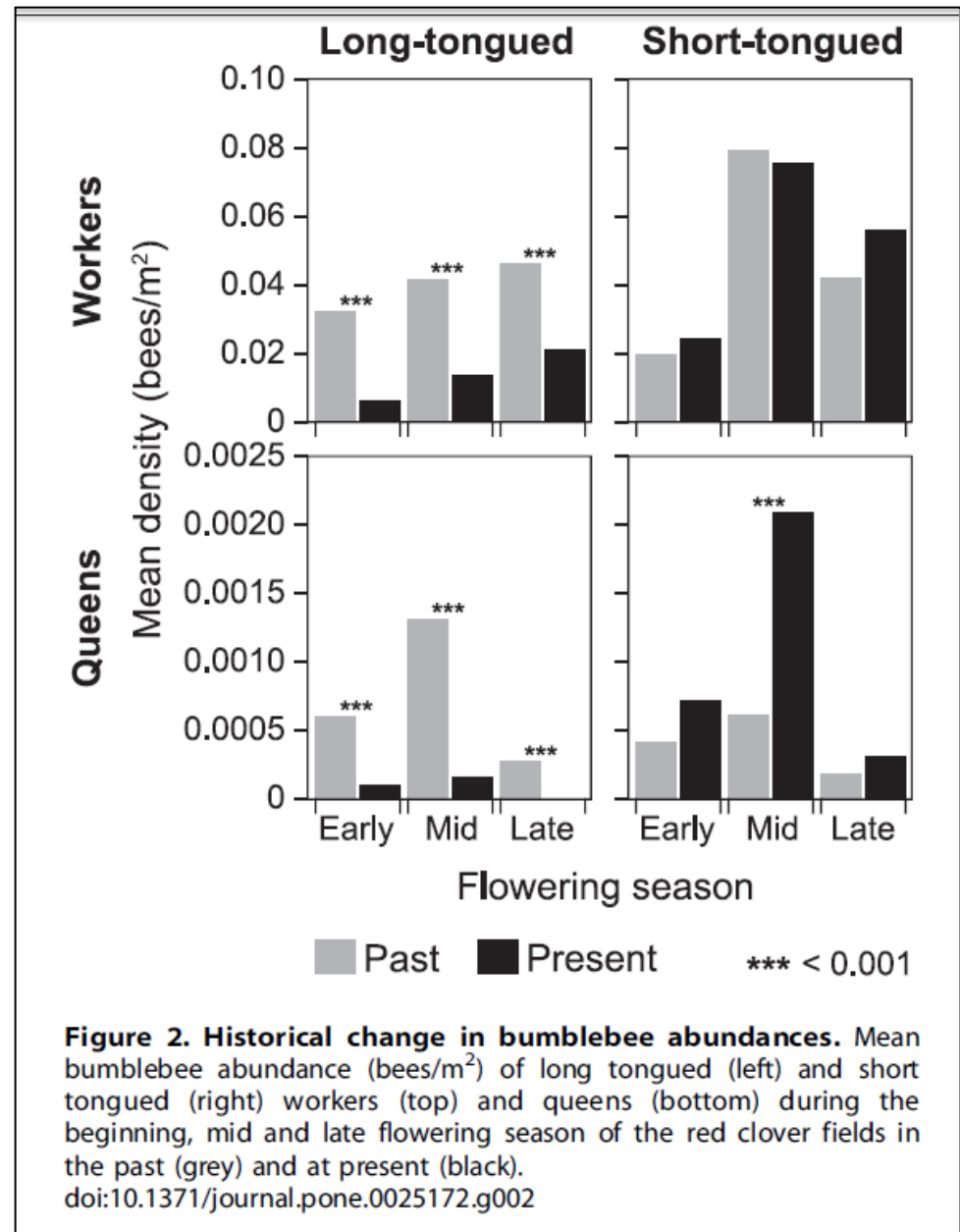
Antalet sånglärkor i Sverige har minskat med 75% sedan 1975

Källa: Svensk Fågeltaxering

Dansk studie i rödklöver: Jämförande inventering 1930-31 & 2008-09

Antal
Artsammansättning

Resultat:
5 av 6 långtungade humlearter borta.
Jordhumlor opåverkade.

Dupont YL, Damgaard C, Simonsen V (2011) Quantitative Historical Change in Bumblebee (*Bombus* spp.) Assemblages of Red Clover Fields. PLoS ONE 6(9): e25172. doi:10.1371/journal.pone.0025172

Stort behov av naturliga fiender till allvarliga skadegörare

2,4%
Smågrispris
Danmark

Nyheter Opinion Marknad Bloggar Radisar - köp & sälj
Lantbruk Skog Teknik Entreprenad Häst Arbetsliv

Annons

Forskare vid SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, vill kunna ersätta raps som idag odlas med fältkrassing som skulle passa det nordiska klimatet bättre. Foto: Frida Jonson

Får avslag för betningsmedel mot jordloppor

PUBLICERAD 2015-03-30 | UPPDATERAD 2015-03-31

Gilla 4 Tweeta

Frö- och oljeväxtodlarna får avslag på ansökan om dispens för växtskyddsmedlet Elado för användning i vårraps.

JORDBRUKSAKTUELLT

ENTREPRENADAKTUELLT

SKOGSAKTUELLT

GRIS
FÖRETAGAREN

MASKINMARKNADEN.SE

AG

Minskad skörd av rödklöverfrö

En förändring av insektssamhället i odlingslandskapet kan ha lett till minskad skörd av rödklöverfrö under de senaste årtiondena. Det menar Ola Lundin från SLU i sin doktorsavhandling.

hitta

Variationen i landskapet har minskat dramatiskt.

800 m

Hidinge 2010-tal

Hidinge, Flugesta

Hidinge 1950-tal

Hidinge Gård, Gynnar mångfalden,
på väg mot hållbart jordbruk.

Håkan Wahlstedt

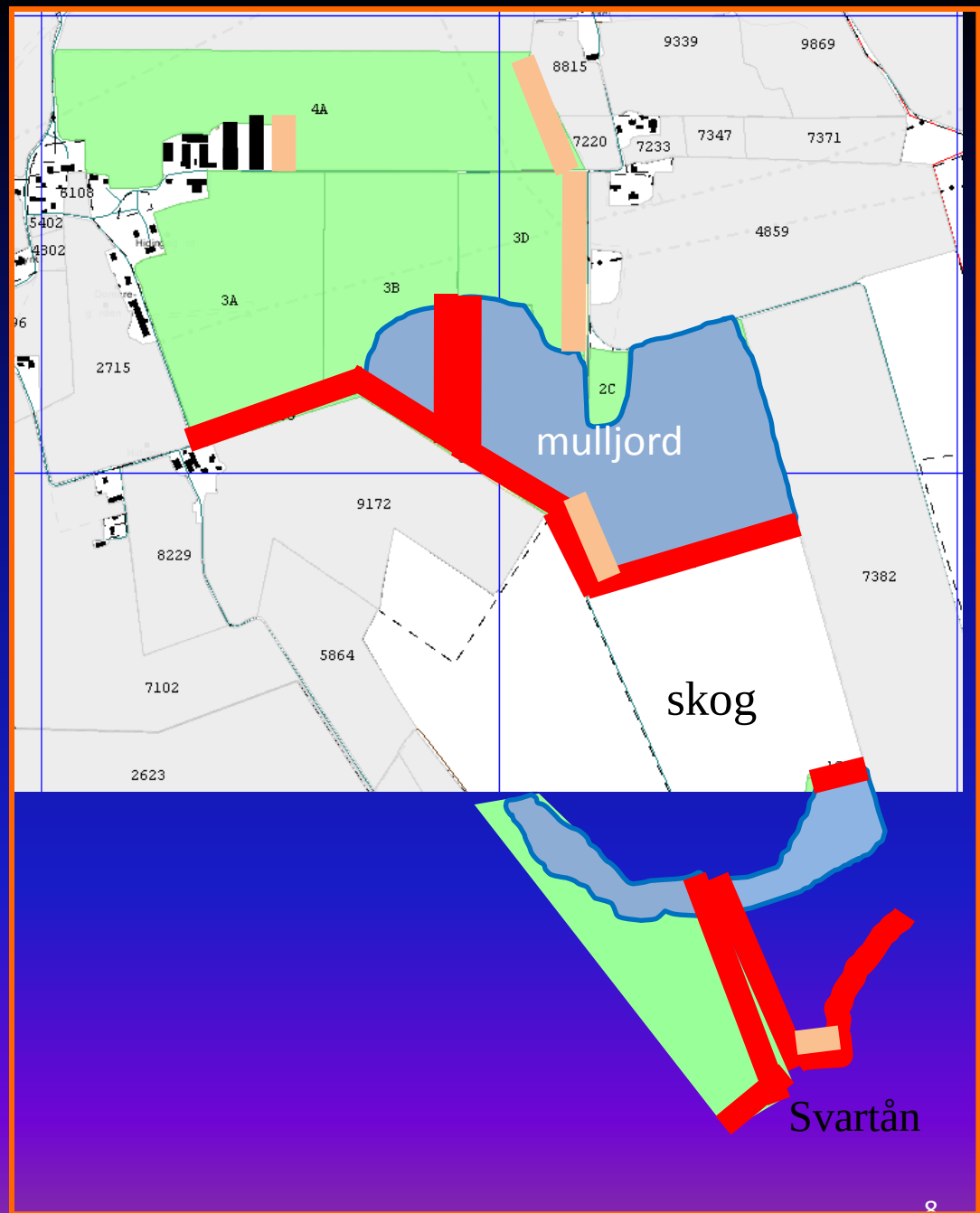

Kortfattat om Hidinge Gård

- Odling i Balans pilotgård sedan 1999
- Omsätter ca 25 miljoner kr/år   4½ årsanställda
- Matgrisproduktion 15 000 grisar per år
- 180 ha konventionell växtodling med minimerad jordbearbetning sedan 1997
- Växtföljder
  - Fastmark: 6 årig: höstvetete vartannat år med mellangrödor korn eller havre, ärter, oljelin.
  - Mulljord: 4årig växtföljd potatis och spannmål.
  - Vi har mycket blommande grödor.
- Skyddszoner (2,4 ha) och sprutfria kantzoner sedan 1998
- Lärkrutor i höstvetete sedan 2006, Fågelinventeringar 3 st.
- Humlor & bi och fågel remsor/zoner sedan 2011

Hidinge Gård

Skyddszoner

6-10 m breda

sedan 1998

med endast

gräs och

”ogräs”

Skyddszoner, sprutfria
kantzoner, samt
invallningar och
naturliga skydd

Biologisk mångfald, Hidinge Gård

Rationellt jordbruk, stora fält utan diken,
stenrösen och holmar, fältstorlek 15 - 56 ha.

Beväxta kantzoner som slåss sent ca. 3,5 ha

Sprutfria kantzoner, ca. 1 ha

Vattenförande kanaler, året runt + Svartån

Branddamm

Alléer och gamla stora träd

Betesmarker för hästar

Buskar och träd längs vissa diken

Spara vinterståndare, "skräp marker"

Lärkrutor, osådda små rutor

Remsor för fåglar och humlor/bin

Blommande grödor lin, ärter, (åkerbönor, raps)

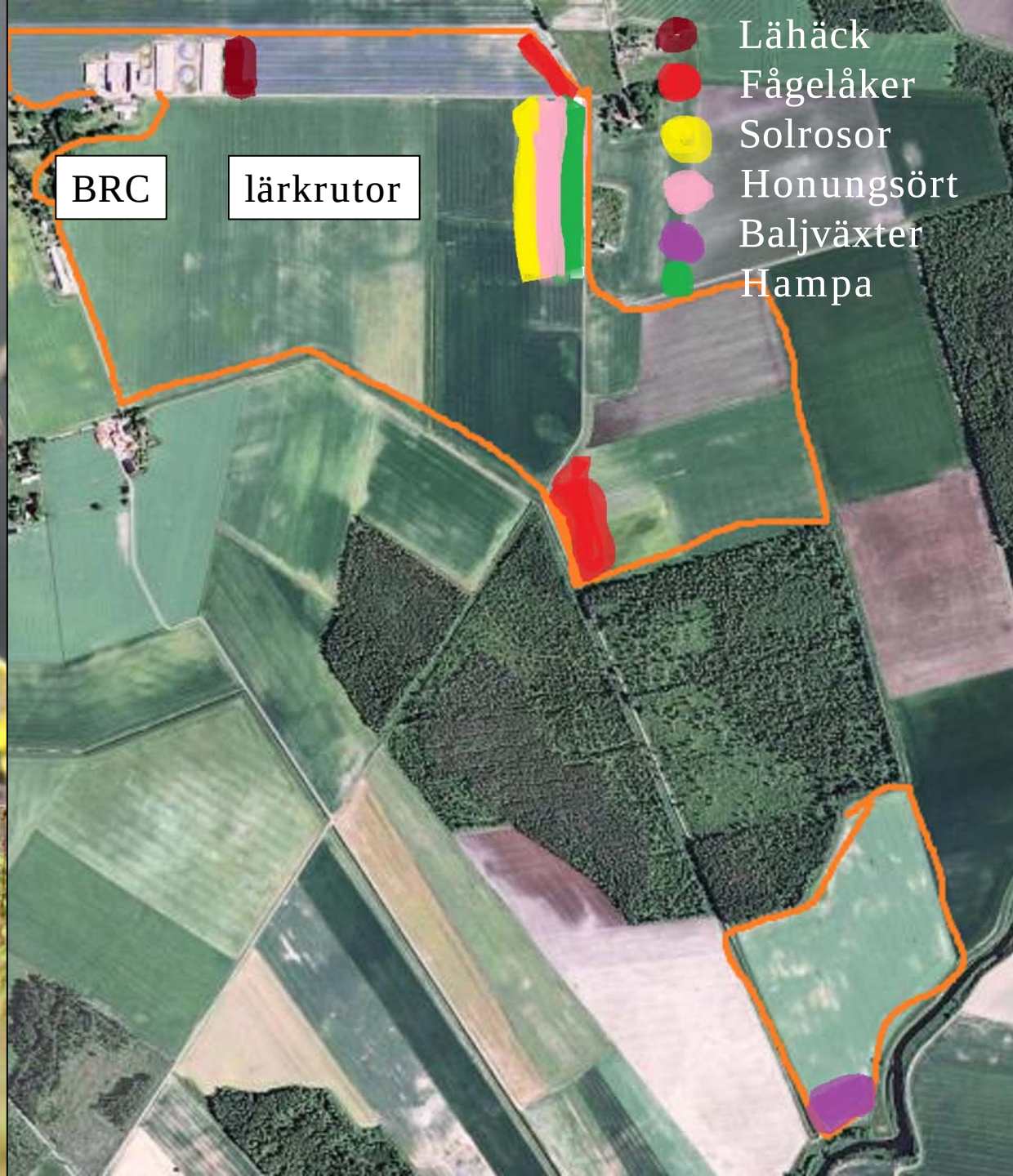
Potatis

Foderspill och gödsel från svin och häst

Demonstrationsgård Hidinge
- Effektiva åtgärder på
2 % av arealen

Hidinge sept 2015

Fåglar: Lärkrutor i höstvete

Födosök

Upptorkning

Ej boplats

Stäng av såmaskinen 4-6 m = 20 m² osått

Två rutor/ha

Gödsla/spruta som vanligt

Kungsörnen

FINASTE KÄRN

VETE

MJÖL

FRÅN SVENSKA ÅKRAR

Ett vänligare vete

100% mjölinre klimatpåverkan*

2 KG

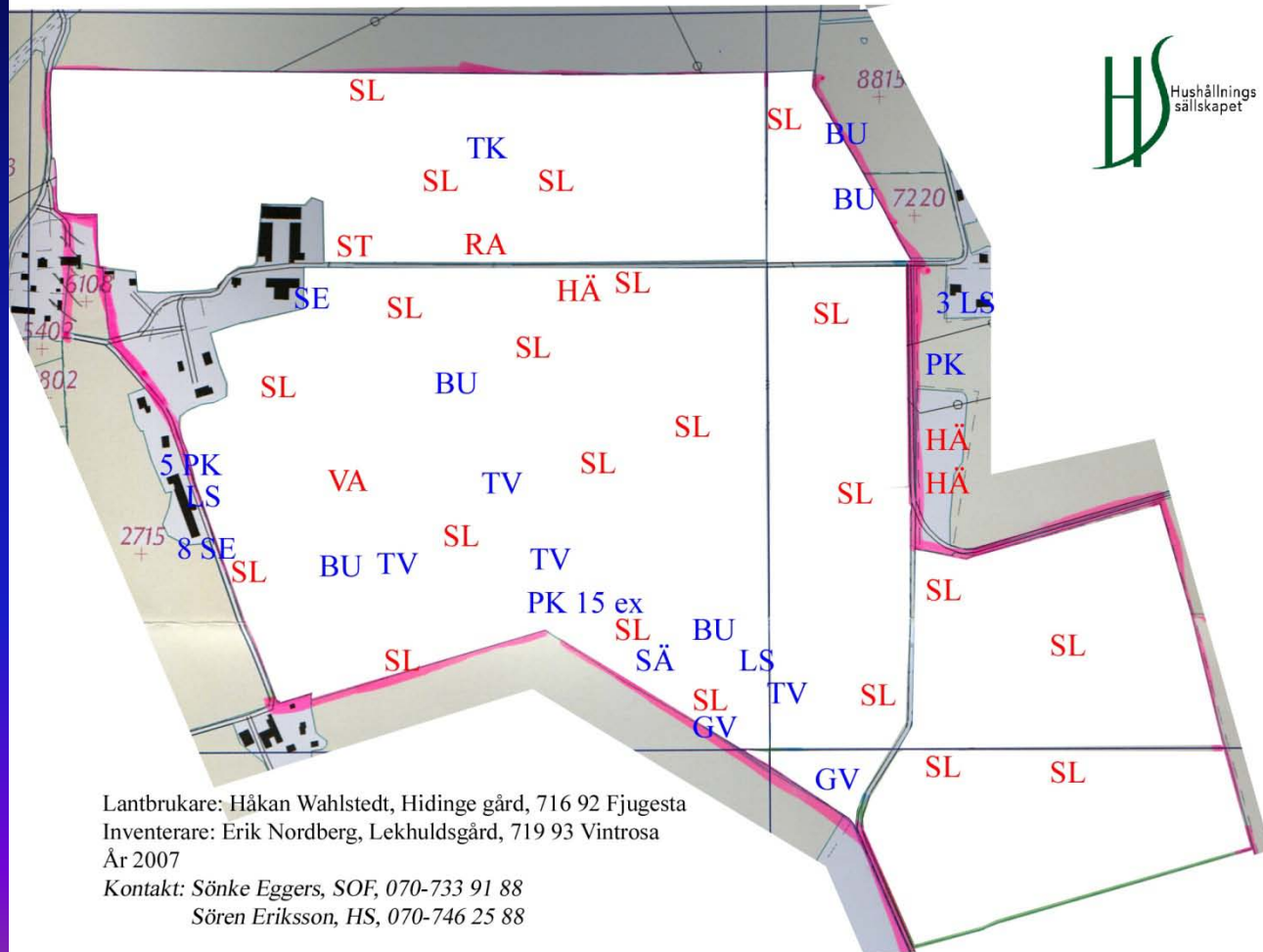
Kungsörnen

Mjöl för miljön

20% mindre klimatpåverkan

Fågelinventering 2007,
22 par sånglärkor på 102 hektar

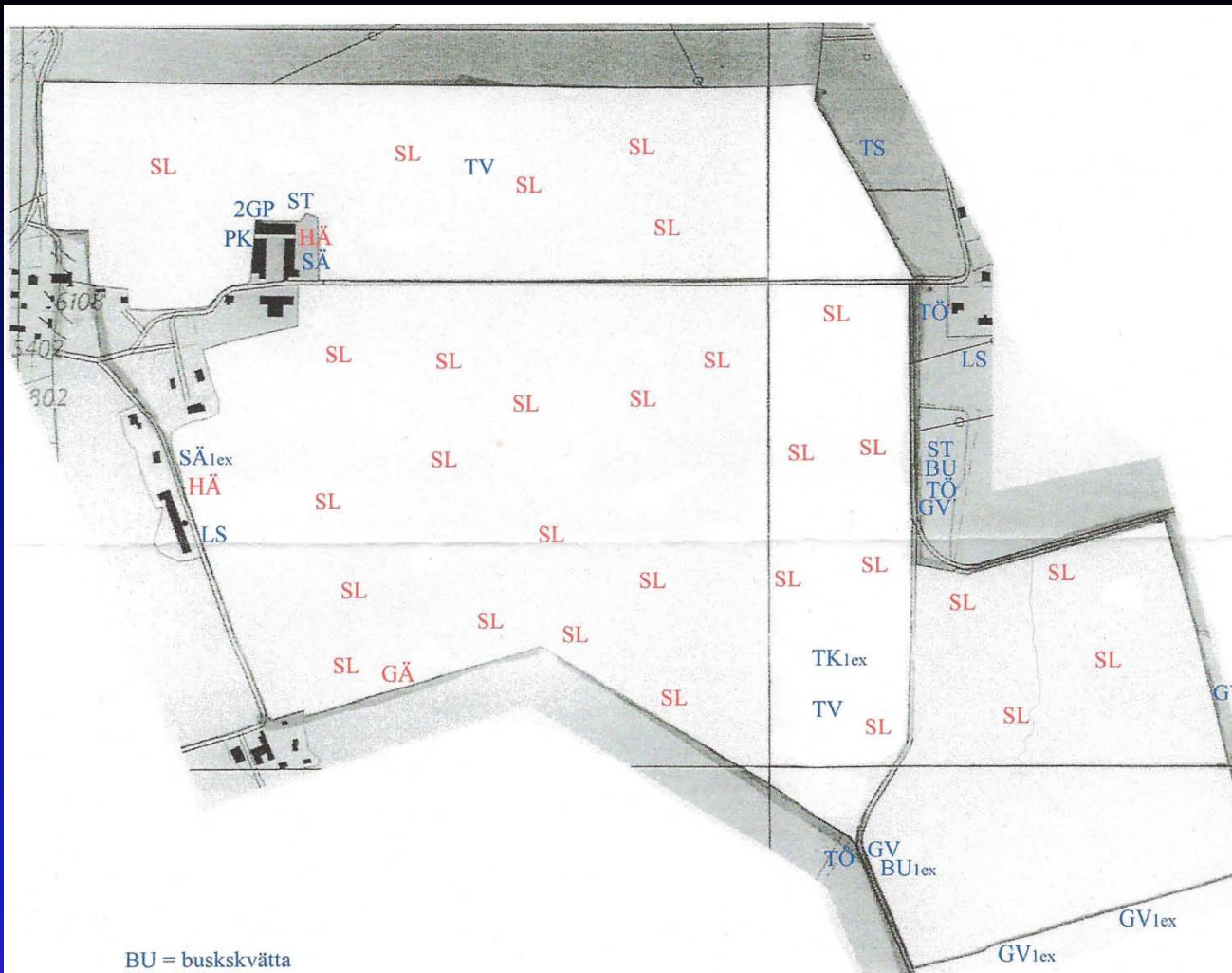
Fågelskådare och lantbrukare i samarbete - kommunikation och naturvård i jordbrukslandskapet

BU = buskskvätta
GV = gulsparv
HÄ = hämpling
LS = ladusvala
PK = pilfink
RA = raphöna
SE = stare
SL = sånglärka
ST = stenskvätta
SÄ = sädesärla
TK = tornfalk
TV = tofsvipa
VA = vaktel

Fågel- inventering 2012 29 par sång- lärkor på 102 hektar

BU = buskskvätta
 GP = gråsparv
 GV = gulspurv
 GÄ = gulärta
 HÄ = hämpling
 LS = ladusvala
 PK = pilfink
 SL = sånglärka
 ST = stenskvätta
 SÄ = sädesärta
 TK = tornfalk
 TS = törnskata
 TV = tofsvipa
 TÖ = törnsångare

Hidinge gård
 Lantbrukare: Håkan Wahlstedt, Hidinge gård, 716 92 Fjugesta
 Inventerare: Peter Gustafsson, Örebro
 År 2012

Fåglar: Fågelfrö höst och vinter

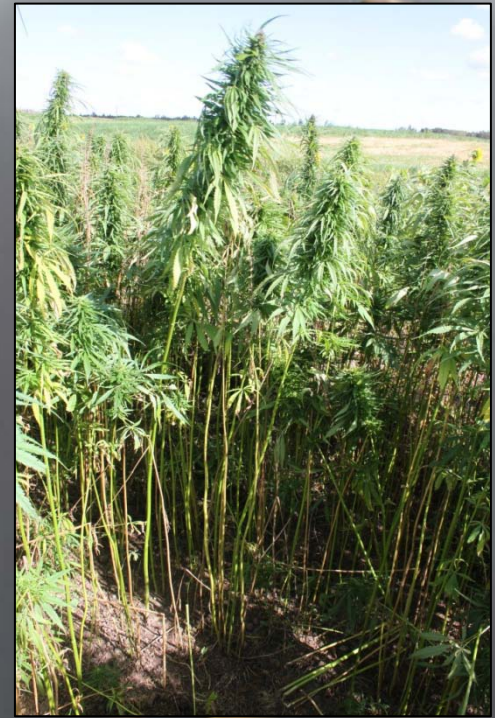
© Petter Haldén

Sen sådd ger också sen mognad vilket passar utmärkt för mat vintertid.
I denna fågelåker ingår solros, vårvete, oljelin och hirs.
Hidinge september 2015

Fåglar: Fågelfrö höst och vinter

Fröhampa Finola

Pollinatörer: Pollen- och nektarväxter

Baljväxtblandning med lusern, rödklöver, vitklöver, alsikeklöver och käringtand. Ger mängder av nektar och pollen åt humlor, bin och fjärilar.

Pollinatörer: Pollen- och nektarväxter

A photograph of a diverse field of flowering plants. In the foreground, there are several prominent flowers: two bright red ones on the left, and two light pink ones on the right. The background is filled with a variety of other plants, including some with small purple flowers and others with larger, more complex structures. The sky is blue with some white clouds.

Ettårig blandning med honungsört, perserklöver och blodklöver.

Naturliga fiender: övervintringsplatser

Plöjning av skalbaggsås, november 2015

Naturliga fiender: övervintringsplatser för jordlöpare

Fram och tillbaka...

4 m bred och 4 dm hög

450 m lång

Lämna ca 20 meter glipa i ändarna för sprutan

Sprutfritt närmast åsen

Ibland känns det som
att jag litar för
mycket på den där
rådgivaren.

Naturliga fiender:
Övervintringsplatser åt jordlöpare
Pollen och nektar åt parasitsteklar

Råd:

Obrukad fältkant (EFA) (1 m).

Skyddszoner med miljöersättning (6-20 m).

Obligatoriska skyddszoner (KEMI) (10 m).

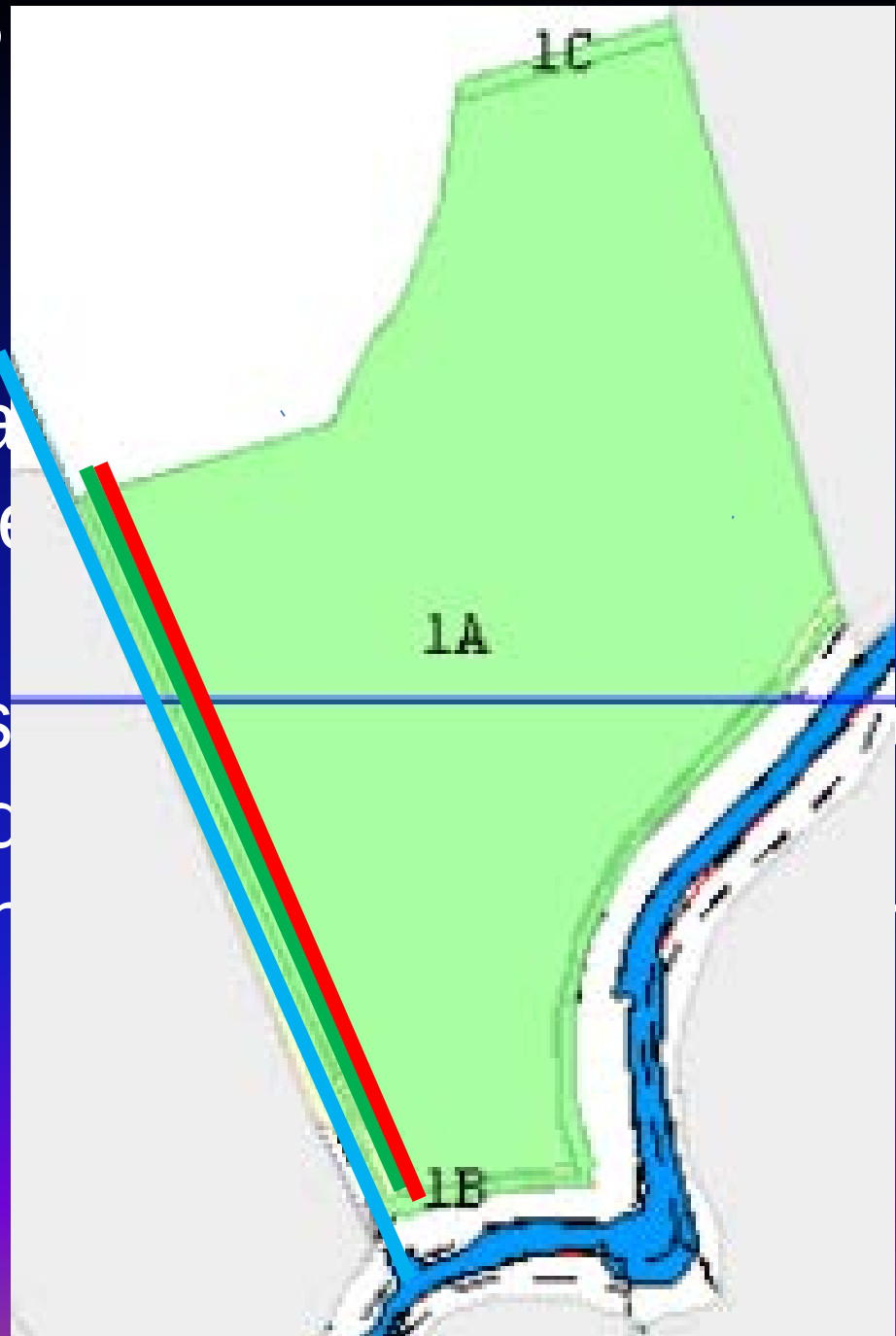
Är mycket lämpliga för att skapa
pollen- och nektarresurser och övervintringsplatser
åt pollinatörer och naturliga fiender till skadegörare.

Framtidens kantzoner ?

Kombizoner av:

- Gräsremsa hindra
- Avstånd mot vatten
- mot vindavdrift
- Blommande remsa
- Kvarlämnad skörd
- Skalbaggssås gynna

Brunnby Lantbrukardag
Demonstrationsodling med lämpliga pollinatörsväxter
för marginalmarker som fälthörn och skyddszoner

Välkomna 6-7 juli 2016!

